

*O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
YOSHLAR SIYOSATI VA SPORT VAZIRLIGI*

*JISMONIY TARBIYA VA SPORT BO‘YICHA MUTAXASSISLARNI
QAYTA TAYYORLASH VA MALAKASINI OSHIRISH INSTITUTI
FARG‘ONA FILIALI*

“JISMONIY TARBIYADA XORIJIY TAJRIBALAR”

MODULI

1-nazariy mashg‘ulot

*Xorijiy mamlakatlardagi jismoniy
tarbiya va sport ta’limi tizimi*

O‘qituvchi: Kuzibayev Rustamjon Abdulxayevich

REJA:

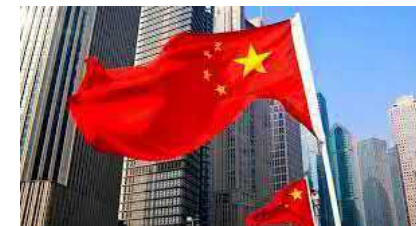
Xorijiy mamlakatlar ta'lim tizimi va uning o'ziga xos xususiyatlari.

Xorijiy davlatlar ta'lim tizimi taraqqiyoti va ta'lim tizimi strategiyasi.

Xorijiy mamlakatlarda jismoniy tarbiya mashg'ulotlarini olib borish sifatini oshirish borasida maxsus dasturlar ishlab chiqilgan.

Dastur asosida keng ko'lamli o'quv ishlari, belgilangan talab muhiti, bolalarning ijodiy va ish qobiliyatlari hamda mustaqil ishlarni tashkil etish belgilab qo'yilgan.

Jismoniy tarbiya mashg'ulotlarini olib borish o'qitish sifatini oshirish borasida maxsus dasturlar ta'limni rivojlantirishda matematika, ekologiya, ijtimoiy va madaniy tarix fanlarini o'qitish bilan birga, jismoniy tarbiya darslarini ham uzluksiz tashkil etish aynan belgilab olingan.

AQSh ta'limda qo'llanilishi mumkin bo'lgan vositalar elektron yozuv planshetlar va yozuv qoidalarini takomillashtirishga yordam beradigan moslamalar, ta'lim televideniyesi, bolalar uchun qo'lda ko'tarib yuradigan elektron til laboratoriyasi, taqdimot va video dasturlardan iborat.

21-asrda bolalarga innovatsion ta'lim berish yo'llari ham belgilab olingan bo'lib, yangi g'oya va nazariyalarni shakllanishida asosiy ahamiyatga ega.

Fransiyada bolalar bog'chasida yoki institutda o'qituvchi bo'lib ishlaysizmi, muhim emas, mamlakatda barcha pedagoglar uchun baza bir xil bo'ladi.

Fransuz o'qituvchilari - bolalar bog'chasida ishlaydiganlar ham, o'rta yoki o'rta maktabda oliy matematikadan dars beradiganlar ham yagona o'qitish tizimidan o'tadilar. Kasbiy mahoratga, pedagogik bazaga va bilim darajasiga qo'yiladigan talablar bir xil. Shu sababli, maktabgacha yoshdagi bolalarni o'qitish malakasiga ega bo'lish uchun o'qituvchi nomzodi o'rta maktabdagi fan o'qituvchisi kabi ko'p harakat qilishi kerak. Buning o'zi o'qituvchilar darajasiga va bolalarning Fransiyadagi bolalar bog'chasida oladigan ta'lim sifatiga sezilarli ta'sir qiladi

Bolalar bog'chasi

Fransiyada ikki yoshdan boshlab maktabga tayyorgarlik boshlanadi.

Bu qoida Fransiyadagi barcha davlat maktablari va xususiy maktablar uchun amal qiladi, chunki mamlakatdagi ta'lim tizimi shunday ishlaydi. Ikki yoshida yosh fransuz bilimni o'zlashtirishga tayyor deb hisoblanadi va pedagogik tizim bu ehtiyojni qondiradigan tarzda tashkil etilgan.

Fransiyadagi haqiqiy bolalar bog'chalarida bir kamchilik bor: masalan, bolalar chet tillari kabi qo'shimcha fanlarni o'rganmaydilar.

Ammo ular ikki yoshidan boshlab matematikani o'rganishadi - bular dunyodagi eng yosh matematiklar hisoblanadi.

Minimal stress

Fransuzlar bolaning ruhiyati haqida qayg‘uradilar, chunki yuqori stress darajasida o‘rganish faqat jarayonni sekinlashtiradi va uni tezlashtirmaydi.

"Bizning miyamiz shunday tuzilganki, stress ostida yangi bilimlarni olish deyarli mumkin emasligi ilmiy jihatdan isbotlangan.

Shuning uchun bizning ta’lim maqsadlarimizdan biri shunday yangraydi - bolalar uchun stress va bosim darajasini kamaytirish, ta’lim berish uchun ijobiy his-tuyg‘ulardan foydalaniladi.

Qattiq mashq

Qat'iy tartib va avtoritar boshqarish yo'q.

Ideal holda, Exupery kabi kichik guruhlar stressni kamaytirishga yordam beradi, ammo Fransiyada maktabgacha ta'lim bepul bo'lgani uchun klassik fransuz bolalar bog'chasidagi guruhlarda 25-30 bola bor.

3 yoshli bola 5 daqiqadan ko'proq vaqt davomida o'z e'tiborini biror narsaga qarata olmaydi va undan bir joyda jim o'tirishni va o'qituvchining gaplarini tinglashni talab qilish mumkin emas. Bu shuni anglatadiki, har 5 daqiqada bir faoliyatdan boshqasiga o'tish kerak. Xuddi shu dars davomida bolalar faol o'yinlarni o'ynashlari mumkin (agar iloji bo'lsa, dars mavzusiga murojaat qilib), raqsga tushish va qo'shiq aytish, bir joyda o'tirish va o'qituvchining ularga kitob o'qishini tinglash. Ayrim bog'chalarda dars vaqtida o'qituvchilarni almashtirish, shaxmat o'ynash, teatrlashtirilgan sahna ko'rinishini qo'yish, o'qituvchi tomonidan berilgan imkoniyatlardan nimadir topish mumkin.

Trening dasturi

Bolalar bog‘chasi asosan 5 yo‘nalish bo‘yicha o‘quv dasturiga ega maktabdir:

- Nutqni har tomonlama jalb qilish.
- Jismoniy harakat qilish, o‘zini ifoda etish, tushunish qobiliyati.

Faoliyat

- Badiiy faoliyat orqali harakat qilish, o‘zini ifoda etish, tushunish qobiliyati.
- Tafakkurni shakllantirishning birinchi vositalarini o‘zlashtirish.
- Atrofdagi dunyoni o‘rganish.
- 2 yoshdan 5 yoshgacha bo‘lgan bolalar bog‘chaga boradi;
- 6 yoshdan 10 yoshgacha - boshlang‘ich maktab (kichik maktab),
- 11 yoshdan 14 yoshgacha - kollej (litsey),
- 15 yoshdan 18 yoshgacha – ta’lim darajasiga qarab litsey yoki boshqa muassasalarda tahsil olishadi.

Bolalar bog‘chasi yoki maktabiga yozilish uchun kerak bo‘ladigan hujjatlar:

- shaxsini tasdiqlovchi hujjat.

- ota-onaning vaqtinchalik yashash uchun ruxsatnomasi, ota-onalarning tug‘ilganlik haqidagi guvohnoma nusxasi, bolaning pasporti.

- yashash joyini tasdiqlovchi hujjat (masalan: elektr energiyasi uchun to‘lov yoki ijara shartnomasi yoki yashash joyidan guvohnoma).

- faqat maktab uchun bolaning majburiy emlanganligi to‘g‘risidagi tasdiqlovchi hujjatlar bular (difteriya, oqshol va poliomielit)ga qarshi emlashlar bo‘lib, ular oilaviy shifokor bilan bog‘lanish orqali amalga oshiriladi.

Bolalarni maktabga tayyorlash uchun alohida dastur va darsliklar mavjud.

Maktabga tayyorlov guruhi 5-6 yosh bo'lib, ularga Fransiyada 100% shu yoshdagi bolalar qamrab olingan.

Fransiya ta'limida bolalarning go'daklik chog'idanoq maktabda o'qitish uchun tayyor holda olib kelish g'oyat muhim masala hisoblanadi.

katta guruh 5-6 yosh.

kichik guruh 2-4 yosh,

o'rtta guruh 4-5 yosh,

Bu bosqichda tarbiyalanuvchilar quyidagicha tabaqalashtirilgan

Tayyorlov bosqichi 1 yilga mo'ljallangan

Bunda bolalar:

O'qish va yozish;

Kuylash;

O'ylash, tabiat manzaralarini tomosha qilishga va undan bahra olishga, jismoniy mashqlar bilan mashg'ul bo'lishga, maktabning turli sport tadbirlarida ishtirok etishga, musiqa va mehnatga o'rgatiladi.

Navbatdagi bosqich

Elementar kurs bo‘lib bu bosqichda o‘qish 2 yil davom etadi. Bunda o‘quvchilarning tayyorlov siklida predmetlar bo‘yicha olingan bilimlarni yanada takomillashtiriladi.

Boshlang‘ich maktabning 3-bosqichi

Fransuz maktablarining boshlang‘ich bosqichida **“Grajdanlik ta’limi”**

“Nafosat ta’limi” ham o‘qitiladi.

Nafosat ta’limiga musiqa, tasviriy san’at, sport kiritilgan.

Xorijiy davlatlar ta'lim tizimi taraqqiyoti va ta'lim tizimi strategiyasi.

Yaponiya

Maktabgacha ta'limga Yaponiyada katta e'tibor beriladi, chunki psixologlarning ta'kidlashicha 7 yoshgacha inson bilimlarni **70%**ni, qolgan **30%**ni butun qolgan umri davomida o'zlashtirar ekan.

Maktabgacha tarbiya odatda oiladan boshlanadi. Yapon ayollari uchun onalik birinchi o'rinda turadi. Ko'pgina yapon ayollarining aytishlaricha, bola tarbiyasi – ularning hayotlarining maqsadidir.

1 yoshda – o‘ziga ishonch hissini uyg‘otish.

2 yoshda – amaliy san‘at, qo‘l mehnatini ko‘rsatish.

3 yoshda – burch hissini tarbiyalash.

4 yoshda – yaxshilik va yovuzlikni farqlashga o‘rgatish.

5 yoshda – liderlik hislatlarini tarbiyalash, mustaqillikka, rejalarni imkoniyatidan kelib-chiqib tuzish va ularni bajarishga o‘rgatish.

Hozirgi kunda maktabgacha tarbiya muassasalariga 60% bolalar jalb etilgan. Boshlang'ich ta'limga erta qabul qilishga o'tish maqsadida 4-5 yoshdagi bolalarning barchasini bolalar bog'chasiga jalb qilish ko'zda tutilmoqda.

Bolalar bog'chasining asosiy vazifasi – bolani maktabga tayyorlashdir.

Bu yerda rasm, musiqa, ritmika, jismoniy tarbiya bo'yicha mashg'ulotlar o'tiladi.

Yaponiya bog'chalariga 3-5 yoshdagi bolalar qabul qilinadi. Bolalar bog'chalarining maqsadi, bolalarning aqliy va jismoniy qobiliyatlarini rivojlantirish, mustaqillik va ichki tartib ko'nikmalarini tarbiyalash, jamiyat hodisalariga to'g'ri munosabatda bo'la olishni o'rgatishdan iborat.

Shuningdek, og'zaki nutq, so'zlarni to'g'ri qo'llashni o'rgatishga ham katta e'tibor beriladi. Ertaklar, kitoblar, musiqa, sport o'yinlari, rassomlik kabi shaxsning ijodiy xususiyatlariga qiziqish uyg'otiladi.

Germaniya ta'lim tizimida maktabgacha ta'lim muhim bosqich hisoblanadi. Maktabgacha ta'lim bolalar bog'chasi (**Kindergarten**)da amalga oshiriladi. Bolalar bog'chasiga 3-6 yoshdan maktab yoshigacha borishadi. Rivojlanishdan orqada qolgan yoki yoshi mos bosqichga yetmagan bolalar maktabgacha sinflarda (**Vorklassen**) va maktablar qoshidagi bolalar bog'chasida (**Schulkindergarten**) tahsil oladilar. Maktabgacha ta'lim majburiy emas, lekin ko'pgina Germaniya rivojlanishda orqada qolgan bolalar uchun majburiy hisoblanadi.

Bolalar bog'chalari ta'limning quyi bosqichi hisoblansada, lekin u davlat tizimi tarkibiga kirmaydi.

Bog'chalarni mablag' bilan ta'minlash turli jamoat tashkilotlari, xayriya birlashmalari, korxonalari, xususiy shaxslar, diniy muassasalar zimmasida. Germaniyada 3 yoshdan 6 yoshgacha bo'lgan bolalarning 80% bog'chalarga qatnaydilar.

Bu darslarning maqsadi 5 yoshli bolalarni 1-sinfga tayyorlash va ularning kelgusida maktabni tanlashga ta'sir qiluvchi qobiliyatlarini maksimal aniqlashdan iborat.

Maktab yoshiga yetgan, lekin u yerga bora olmaydigan bolalar uchun maxsus guruhlar ham mavjud.

Maktabgacha bolalar bog'chasi tayyorlov sinflari va kirish guruhlari maktab ta'limining birinchi bosqichiga kiradi

Maktabgacha ta'lim

Belgiya – majburiy ta'lim dasturiga kiritilmagan bo'lsada, Belgiyada taxminan 90% bolalar uyda tahsil oladilar.

Ko'p hollarda maktabgacha ta'lim muassasalar mamlakatdagi boshlang'ich maktablarga uyg'unlashgan bo'ladi.

Bolalar 6 yoshga to'lganlarida boshlang'ich maktabning birinchi sinfiga o'qish maqsadida borishadi.

TA'LIM BOSQICHLARI

Boshlang'ich maktab
6-12

O'rta maktab
12-16

O'rta kasbiy maktab
16-18

Oliy maktab
18-23

***E'TIBORINGIZ
UCHUN
RAHMAT!***